

Z OBSAHU:

- Už zase nejede autobus
- Teče voda teče aneb potopa nás nemine?
- Odkud se vzaly?
- Do světa pohádek a snů
- Jak se vám daří, paní krajino?
- Co se děje v lese?
- Z dalších výzkumů
- Slovo na rozloučenou

ČESKÁ KANADA '98

ZÁVĚREČNÉ VÝSLEDKY STUDENTSKÉHO PRŮZKUMU KRAJINY

NĚCO KONČÍ, NĚCO ZAČÍNÁ

Dlouho diskutovaný rekreační park Rajchěřov, projekt holandského investora Willemse, byl s konečnou platností zrušen, neboť nedostal výjimku týkající se chráněných druhů, žijících na území, kde měl být zamýšlený park postaven. Pro někoho nadějná investice, která by mohla postavit na nohy kraj, kde není vše tak, jak by být mělo (ale kde to tak je?). Pro jiné zvěrstvo, které by naprosto zničilo krajinu, které se 50 let nedotkla lidská činnost a kde žije mnoho ohrožených druhů rostlin a živočichů. Někdo by mohl říci: konec, ať dobrý nebo špatný, tím to končí, otočme list. Ovšem my jsme tak neučinili.

Je nespornou pravdou, že vždy je co zlepšovat. Proto jsme se rozhodli vyjít z našich starších výzkumů z let 1996 a 1997 a vytipovali jsme několik oblastí, které se zdály nejproblematictější, jak z hlediska životního prostředí, tak i z hlediska lepšího využití kraje člověkem, ale i z hlediska toho, co vás trápí a s čím jste nespokojeni. Na základě výzkumů provedených v první polovině června jsme se pokusili navrhnout způsob, jak lze co nejšetrněji k přírodě a co nejefektivněji pro člověka využít tento kraj. Podrobné zprávy jsou součástí odborných sborníků, které plánujeme zaslat na obecní úřady, školy a knihovny v námi sledované oblasti mezi Novou Bystřicí, Kunžakem, Slavonicemi a jižní

česko-rakouskou hranicí. Můžete je získat také na adrese redakce. V tomto časopise se dočtete to nejzajímavější z toho, na co jsme přišli a co by podle nás mohlo vašemu kraji pomoci. Doufáme, že naše práce najde odezvu a třeba vás i potěší a povzbudí. Příjemnou četbu.

za redakční radu
Ondřej Lacina

UŽ ZASE NEJEDE AUTOBUS

Říkáte si tuto větu často, nebo vás ve vaší obci a okolí trápí něco jiného? Právě proto jsme se rozhodli podívat se na váš kraj tentokrát z vašeho pohledu.

Vypracovali jsme dotazník o 35-ti otázkách a vyrazili jsme do obcí Albeř, Artoleč, Český Rudolec, Číměř, Člunek, Dobrá Voda, Hůrky, Klášter I + II, Klenová, Kunějov, Kunžak, Lomy, Nová Bystřice, Senotín, Slavonice a Staré Město za vámi, abychom zjistili, co vám vadí, co vás tíží a co byste rádi změnili. Nezůstali jsme však jen u otázky dopravy, ale zaměřili jsme se i na ekologii, kulturu, vzdělávání nebo zdravotnictví a neopomenuli jsme ani otázky kolem podnikání a místních úřadů. Získali jsme názory celkem 117-ti lidí z výše zmíněné oblasti. Výsledné informace jsme poté zpracovali a publikovali na veřejné obhajobě expedičních prací v červnu 1998 v Praze a ve sborníku „Vyhodnocení průzkumu názorů místních obyvatel.“

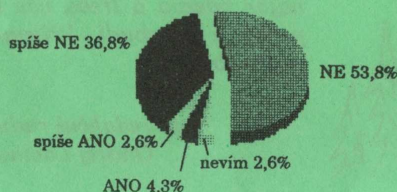
Jak sami dobře víte, jedním z největších problémů tohoto kraje je nezaměstnanost. Z průzkumu vyplývá, že drtivá většina dotázaných lidí (91%) si myslí, že v okolí výše zmíněných obcí není dostatek pracovních míst, a to jak ve městech, tak i na vesnicích. Na úřadě ve Slavonicích jsme však zjistili, že v menších obcích existují i někteří lidé, kteří pracovat nechtějí a raději využívají sociální podpory, což nám potvrdila řada dotazovaných i několik místních podnikatelů, ke kterým lidé chodí pro potvrzení pro sociální úřad, že pro ně nemají volné pracovní místo a nepotře-

bují je. To však nemění nic na tom, že je zde spousta nezaměstnaných lidí, kteří práci shánějí, nebo za ní dojíždí i několik desítek kilometrů a mají velmi nízké platy, které jsou až na hranici životního minima. Otázkou však je, proč je v tomto kraji tak málo pracovních míst? Na to jsme se od dotázaných dočkali několika odpovědí:

Hlavním uváděným důvodem je, že v sektoru zemědělství zaniklo obrovské množství pracovních míst, a to po roce 1989, kdy zemědělské statky přešly do soukromého vlastnictví a poté se rozpadly, nebo jen „živoří“. Na druhé straně se zde však v této době začíná rozvíjet soukromé podnikání a v menších obcích vznikají malé obchody a firmy. Není jich však tolik, aby mohly uspokojit poptávku po volných pracovních místech.

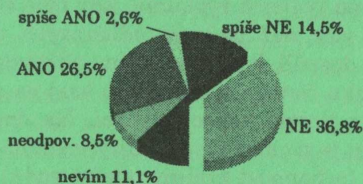
Jaké jsou hlavní problémy podnikatelů? Podle dotázaných je největší problém v tom, že je zde malá kupní síla (27%) a tudíž i nízký odbyt (15%). Dalším problémem je i to, že většina podnikatelů zde nemá dostatečně velký vstupní kapitál (28%) a někteří dotazovaní si stěžovali i na místní úřady, které „hází podnikatelům klacky pod nohy“ (8%). - Na to jsme se optali na úřadě v Nové Bystřici, kde nám řekli, že „zájem úřadu je podnikatele naopak podporovat, aby se do městské pokladny dostalo více finančních prostředků, které by se pak daly použít na nějakou obci prospěšnou věc“. Co se týče místních úřadů, tak jen 35% dotázaných lidí je spokojeno s tím, jak úřady spolupracují s občany. Je však zajímavé, že u dotazovaných lidí ve věku nad 56 let je s prací těchto úřadů spokojeno už 55% z nich. S tím, jak tyto úřady informují veřejnost, je spokojena polovina dotázaných. Velký

Graf č. 1: Myslíte si, že je zde v okolí dostatek pracovních míst?

problém také místní lidé vidí v dopravě.

Graf č. 2: Vyhovují Vám trasy a intervaly autobusů?

V menších obcích nevyhovují trasy a intervaly (50% dotazovaných) a někteří lidé dokonce uvedli, že bez osobního auta zde doprava není možná. Většina dotázaných obyvatel se shodla na tom, že spoje na sebe nenavazují a že je pro ně obtížné dostat se hromadnou dopravou do práce a zpátky. Pokud obyvatelé těchto malých obcí jedou ráno k lékaři, musí čekat na zpáteční autobus někdy i pět hodin, což je obtížné hlavně pro důchodce. Ve větších městech už doprava vyhovuje 35-ti % dotázaných.

Co si myslíte o životním prostředí v této oblasti?

Převážná většina lidí odpověděla, že v této oblasti je velice čisté životní prostředí, někteří odpověděli, že je zde nejčistší životní prostředí v ČR. Ti lidé, kteří přesto na některé problémy v okolí upozornili, se většinou shodli na problému *černých skládek* (21% dotázaných). Tyto černé skládky se většinou vyskytují v příkopech kolem silnic, na odpočívadlech a kolem začátků lesních cest v příhraniční oblasti. Některí lidé se zmínili o tom, že tyto *černé skládky způsobují rakouští občané* (7%), protože je prý v Rakousku velmi drahá likvidace odpadů a tak odpadky převážejí přes hranice k nám do Čech.

Tuto informaci jsme si ověřili na úřadě v

Nové Bystřici, kde nám ji potvrdili. Zeptali jsme se tedy, jak to řeší, nebo jak to řešit budou. Dozvěděli jsme se, že:

- 1) v okolí hlavních silnic vyvěšují výstražné cedule v německém jazyce, aby se zde neodkládaly pytle s odpadky
- 2) úřady se dohodly s celníky, aby více kontrolovali rakouské turisty při vjezdu do ČR
- 3) tyto černé skládky nemají na svědomí jenom rakouští občané, ale i Češi, kteří se neostýchají na založenou černou skládku přihodit i svůj komunální odpad.

Zde jsou uvedeny další ekologické problémy: pytláci (18%), mýcení lesů (7%), znečištěná voda (6%), znečištěné ovzduší (hlavně v zimě) (5%).

Získali jsme i několik ohlasů, že je zde až příliš mnoho turistů, a to hlavně z Rakouska (7% respondentů).

Na jedné straně zvyšují obrát místním podnikatelům, na druhé však nepřímo způsobují, že jsou zde tak vysoké ceny potravin a ostatního zboží. Proto jezdí někteří lidé nakupovat do supermarketů v Jindřichově Hradci, kde jsou potraviny i jiné zboží výrazně levnější.

Když tedy to nejdůležitější z naší ankety shrneme, můžeme říci, že stav této oblasti je krajně nevyhovující. Proto doufáme, že budou místní úřady brát náš průzkum v potaz a že z něj vyvodí jisté závěry, které by pomohly ke zlepšení těchto problémů. Zároveň se domníváme, že kraj by si zasloužil více pozornosti a podpory ze strany státu.

Závěrem bychom také chtěli velmi poděkovat všem lidem, kteří nám s tímto výzkumem pomohli a samozřejmě i těm, kteří se nezdráhali odpovídat na naše otázky.

Petra Havelková, Jan Klír
studenti 4. a 6. ročníku sedmiletého studia

TEČE VODA TEČE, ANEB POTOPA NÁS NEMINE?

Vzpomínáte si na povodně na Moravě v roce 1997 nebo ve východních Čechách o rok později? Tehdy se všude mluvilo o tom, co je jejich příčinou. Bavili se politici, bavili se inženýři, stavitelé, ekologové a mnoho dalších. Všeobecně se ví, že záplavy jsou způsobeny nestabilitou vodních toků.

Nás zajímalo, jsou-li na jihu Jindřichohradecká vodní toky také nestabilní a hrozí-li zde záplavy (i když samozřejmě ne takového rozsahu, neboť zde nejsou tak velké řeky). Proto jsme se rozhodli v červnu 1998 provést hydrologický průzkum na několika potocích (Černý, Romavský, Dračice) a přilehlých vodních plochách. Sledovali jsme stabilitu zdejší vodní sítě a čistotu vod jak na základě chemických rozborů, tak i sledování vodních organismů.

po dvou týdnech výzkumů, kdy bylo sledováno více než padesát odběrových míst, jsme dospěli k následujícím zjištěním: z hlediska čistoty vod je tento kraj ve srovnání s jinými velice kvalitní. Na druhou stranu je po stránce stability vodního systému (schopnost krajiny udržet vodu) tento kraj problematický. Dokazuje to např. velké kolísání vodnatosti v období sucha a v období deště. Z toho vyplývá, že zde nebezpečí povodní nemůžeme zcela vyloučit. Ale nejenom to. Nedostatek vody v krajině v období sucha se zřejmě i dost nepříznivě projevuje na zdravotním stavu zdejších lesů (viz článek „Co se děje v lese“).

Čím je tento nepříznivý stav způsoben? Stejně jako na Moravě či ve východních Čechách necitlivými zásahy člověka do krajiny, zvláště rozsáhlým odvodňováním a napřimováním vodních koryt a likvidací původního listnatého porostu podél potoků i v celé oblasti. Náprava není nikdy snadná. Protože jsme však nechtěli zůstat u konstatování problémů, pokusili jsme se v závěru naší práce navrhnout ve spolupráci s botanickou skupinou několik opatření, jež by měla celkově zlepšit nynější neuspokojivý stav. Dočtete se o nich v článku „Jak se vám daří, paní krajino?“ nebo je v detailní podobě uvádíme ve sborníku Expedice '98.

Aleš Doucek a red.
student 4. ročníku sedmiletého studia

ODKUD SE VZALY? ANEB TOXICKÉ KOVY V OKOLÍ KAČERA

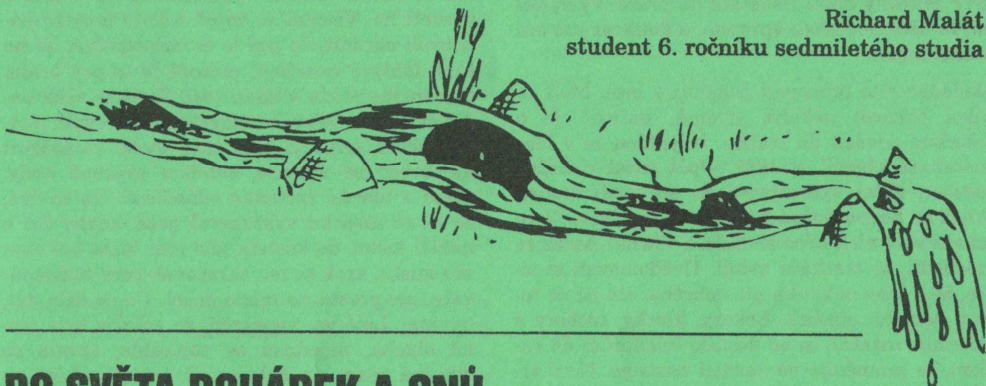
Dalším „článkem“ Expedice '98 byl průzkum v okolí rybníka Kačer se zaměřením na sledování těžkých kovů v půdě. Tento nápad se zrodil v létě 1997, kdy se několik našich studentů dozvědělo z EIA dokumentu rekreačního parku Rajchěrov (jde o posudek vlivu

stavby na životní prostředí) o zvýšeném množství některých těžkých kovů na dně Kačera. Takovéto látky (např. rtuť, kadmium, molybden, olovo) mohou ve větší míře dosti poškodit živý organismus. Proto jsme pod odborným vedením doc. Jelínka z University Karlovy provedli odběr bahna z Kačera a jeho přítoků (Černý a Romavský potok) a poté v metalometrické laboratoři Přírodovědecké fakulty University Karlovy stanovili koncentraci kadmia a molybdenu ve vzorcích.

Z výsledků analýz vyplývá, že množství kadmia a molybdenu je v Romavském a Černém potoce zvýšeno. Podle našeho názoru se molybden šíří ze Starohufského vrchu, kde je doloženo molybdenové zrudnění. Množství tohoto kovu klesá po proudu a v Kačeru je již koncentrace nulová. Podobně je to i s kadmii, ale to se nachází jen v Černém potoce v místě, kde protéká bývalou obcí Staré Hutě. Proto se domníváme, že je to památka po sklářské nebo jiné průmyslové činnosti v této zaniklé obci.

I přesto, že byl náš výzkum pouze orientační, jsou závěry hodné další pozornosti kompetentních orgánů.

Richard Malát
student 6. ročníku sedmiletého studia

DO SVĚTA POHÁDEK A SNŮ

Kolik mýtů, legend, pověstí, pohádek a báchorek se již nenávratně ztratilo v dávných časech? Kolik bylo těch, co je znali, ale neměli komu je předat a zajistit jim věčný život? A kolikrát se již stalo, že se další příběh pocházející z mysli lidového tvůrce ocitl v knize, nebo byl jinak zaznamenán a zvěčněn?

Když vznikala další z Expedic Přírodní školy, byl naplánován projekt, jenž měl navázat na práci našich kolegů – studentů v roce 1996. Na cestu jsme vyrazili dva. V dešti i v horku jsme procházeli krajem v okolí Kunžaku, Nové Bystřice a hradu Landštejna. Staré příběhy opět ožívaly v podání mnohých pamětníků, kteří si vzpomínali na pověsti, které jim vyprávěli jejich babičky a dědové.

Ne vždy to šlo hladce, ale i tak se nám podařilo sesbírat a ucelit asi dvacet výtvorů lidové slovesnosti. Po vyčerpávajícím

(avšak dobrodružném) putování krajem jsme získané příběhy přepsali do publikovatelné formy dbající, aby se z nich neztratilo kouzlo historie.

Bezmála po třech měsících práce jsme sestavili ilustrovanou brožurku, jež obsahuje sesbírané příběhy. Doufáme, že jsme alespoň trochu pomohli zachování lidové slovesnosti ve vašem kraji.

Martin Pěkný, David Urban
studenti 6. ročníku sedmiletého studia

Pověst o červeném křížku

ze Starého Města pod Landštejnem

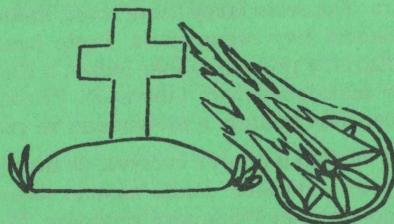
V lese směrem od Starého Města do Rakouska prý stojí v lese červený kříž. K tomuto kříži se vztahuje jeden příběh.

Kdysi žil ve Starém Městě bohatý statkář nebo nějaký jiný výše postavený člověk. Na tom, že byl bohatý, by nebylo až nic tak zvláštního, ale on tohoto bohatství nedosáhl poctivou cestou. Šidil, kde mohl, a ještě k tomu byl zlý. Byl zlý hlavně na své čeledíny a vůbec na každého, kdo se v jeho blízkosti objevil nebo u něj pracoval. Své čeledíny honil neustále do práce, vymýšlel si, že něco neudělali správně, a kolikrát jim ani nedal najíst.

Jednoho dne pracovali čeledíni v lese. Měli za úkol pokácet několik stromů, nařezat je a všechno odvoztit do statku. Najednou se v lese nečekaně objevil statkář. Opět začal čeledíny urážet, začal vyhrožovat, že jim nedá najíst, když se budou pořád flákat a nic nedělat. V tu chvíli se v nich něco zlomilo a všichni naráz se rozhodli, že statkáře zabijí. Uvědomovali si sice, že z toho nekouká nic dobrého, ale již se to mu nemohli ubránit. Sekery, klacky, sochory a všechno ostatní, co se dostalo čeledínům do rukou, se proměnilo ve smrtící nástroje. Není tedy divu, že statkář pod těmito ranami moc dlouho nevydržel. Zhroutil se k zemi bez života a čeledíni marně litovali toho, co provedli. Ovšem na truchlení nebyl čas, a tak statkáře radši rychle pohřbili a na tom místě mu postavili křížek. Ovšemže tento čin nezůstal utajen, ale co se potom s čeledíny stalo, nikdo neví.

Jistě je, že od té doby na tom místě začalo strašit. Každou noc, když odbila jedenáctá hodina, zahřmělo a ze straně od červeného křížku se začaly za ohromného rachotu valit ohnivá kola. Tato kola se valila k velkému kříži na hřbitově ve Starém Městě pod Landštejnem. Zvláštní je, že touto poměrně krátkou trasou, kterou by se jinak kola svalila za pár minut, se stále valila až do půlnoci. Tento úkaz doprovázel tak strašlivý rachot, že nikdo v noci nemohl spát. Následkem toho se ze Starého Města začali lidé stěhovat a Staré Město chátralo.

Po nějakém čase přišel vystřídat starého kněze mladý farář. Tento farář byl sirotek. Mniši ho našli odloženého blízko kláštera a vychovali ho. Mladý hoch se velice dobře učil a proto se mniši

rozhodli, že ho pošlou na studia, aby z něj také něco bylo. Zanedlouho již mladý muž dokončil úspěšně studium a byl vysvěcen na kněze. Tento kněz byl tedy nyní ve Starém Městě. Jen co se dozvěděl o strašení, rozhodl se, že stejně nemá co ztratit a že se vydá nahoru ke křížku a vysvětlí ho. Všichni se ho od tohoto úmyslu pokoušeli odradit, že prý je to nebezpečné, že ho tam ďáblové roztrhají, protože je to prý brána do samého pekla a kdesi cosi. Kněz se však nedal zviklat a od svého úmyslu neodstoupil. Jednou večer, když už byla tma, vydal se nahoru na kopec se slušnou zásobou svěcené vody, psem a hlavně spoustou odhodlání. Dá se říci, že si ze začátku vykračoval, jako kdyby šel v neděli kázat do kostela, ale čím blíže byl onomu místu, krok se mu zkracoval, ruce rozklepávaly, ale přesto na místo došel. Co se dělo dál, nevíme. Lidé jen vyprávějí, že ačkoliv byla jasná obloha, najednou se zablesklo, ozvala se strašná rána, ale kola se již nevalila. Lidé ve vsi čekali na svého kněze dosti dlouho, ale když nepřicházel, šli spát. Ráno pak lidé našli ve vsi pobíhajícího farářova psa, ale farář nikde nebyl. Téměř všechny po tomto zjištění naplnila zlá předtucha. Přesto se téměř půlka vesnice vydala ke křížku. Samozřejmě, že se všichni báli, ale když se jde pohromadě, tak to není tak zlé. Jakkmile došli až nahoru k hrobu, uviděli zvalenou trávu a uprostřed na hrobě ležel mrtvý kněz. Kupodivu nebyl ani nijak viditelně zraněný. V ruce držel rozbitý džbánec ve kterém nesl nahoru svěcenou vodu. Svěcená voda v něm však nebyla.

Po této příhodě se vesničané rozhodli postavit na starém hrobě velký kříž, který chránil svou symbolickou mocí již dvě těla lidí, jejichž život byl násilně ukončen. K tomuto pravidelně červenou barvou natíranému kříži se vydávala procesí. Poslední procesí se konalo někdy po druhé světové válce.

převyprávěl Jakub Urban
student 6. ročníku sedmiletého studia

O založení kostela Božího Těla

ze Slavonic

Kdysi stával na místě dnešního kostela Božího Těla (sv. Ducha) menší kostelíček.

Jednou se jej pokusilo vykrást několik zlodějů. Loupež se jim celkem zdařila, před kostelem se zbavili jen nepotřebných hostií ze zlatého kalichu. Nikdo neví, zda tyto zloděje později někdo dopadl, ale je jisté, že se na celou příhodu časem zapomnělo.

Až jednou spatřil jeden mladý pastýř, když poblíž pásal ovce, kolem již rozbořeného kostelíku slabou zlatavou záři. Nejprve se polekal, ale pak si dodal odvahy a vykročil směrem ke světlu. V okamžiku, kdy se ocitl již dosti blízko, uviděl uprostřed keře zářící hostií. Její světlo se rozlévalo keřem, prostupovalo jej a pastýře se najednou zmocnil velice příjemný pocit. Vůbec se nemohl od světla odtrhnout. Stále jen stál a pozoroval ten zázrak. Po dlouhé chvíli se konečně překonal, odvrátil se a pomalu sešel do Slavonic. A hned běžel za farářem a všechno mu vypověděl.

Farář vzal monstranci a vydali se nahoru směrem k zářícímu keři. Jak tak šli, shromáždil se

kolem nich veliký dav a všichni je doprovázeli směrem vzhůru. Když došel zástup až k zářícímu keři, všichni zmlkli a v bázni hleděli na tento úkaz. Kněz vložil hostií do monstrance a průvod se vydal zpět k městu. Pomalu se blížili k městské bráně, když vtom najednou hostie zmizela. Nikdo nevěděl, co se stalo, ale náhle spatřili opět zářící keř nahoře na kopci. Celý průvod se vydal zpět a v keři znovu všichni uviděli zářící hostií.

Ještě jednou ji tedy vzali do monstrance a vydali se do města. Opět se jim hostie ztratila a objevila se na kopci. V tu chvíli si lidé řekli, že hostie má asi zůstat tam kde je, a rozhodli se na tomto místě vystavět kostel. To se jim také podařilo – byl vysvěcen jako kostel Božího Těla.

Pod názvem kostel svatého Ducha se stal ve druhé polovině 16. století protestantským, později v období protireformace byl navrácen jeho původní název – poutní kostel Božího Těla.

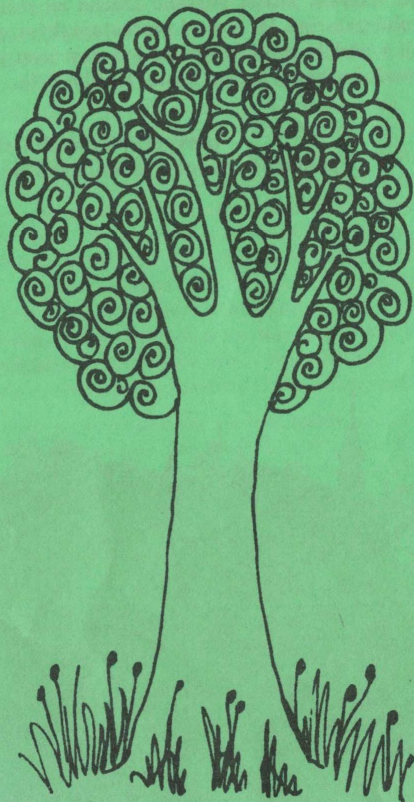
převyprávěl Jakub Urban
student 6. ročníku sedmiletého studia

JAK SE VÁM DAŘÍ, PANÍ KRAJINO?

Lesknoucí se hladina údolní nádrže, několik usedlostí, věž staroměstského kostela a dál už jen nekonečné lesy zvedající se k obzoru do všech stran. To je Česká Kanada. Oblast v mnohém ohledu přírodně hodnotná, na druhé straně mnohdy neznámá a nedoceněná.

V úvahách je návrh CHKO pro zdejší kraj. Jiné hlasy se ale zase ohrazují, že současná ochrana je dostačující a jsou i tací, kteří tvrdí, že chránit v podstatě není co. Proto se naše botanická skupina pokusila ve třech po sobě následujících letech posoudit ekologickou stabilitu území jižně od spojnice Nová Bystřice - Klášter - Landštejn - Kadolec. Ekologickou stabilitu můžeme přirovnat ke zdraví organismu, jeho kondici. Krajina, která má vysokou stabilitu, je odolná proti škůdcům, živelným

pohromám, v době sucha má dost vody a v období dešťů zabráni povodním apod. Také její produktivita je mnohem větší. Zkrátka vše je tak, jak má být. Nešlo nám jen o zjištění současného stavu, ale i o návrhy na zlepšení situace. A jaké jsou výsledky našich výzkumů?

Za ekologicky nejstabilnější považujeme oblast v okolí rybníka Kačer, která se táhne směrem na jih až k česko-rakouské hranici. Zde se vyskytují, a to nejen podél cest, listnaté porosty (javor, buk, jasan) obklopené smrkovými monokulturami (zde jsme také našli zákonem chráněnou rostlinu dřípatku horskou). Dále se zde vyskytují velmi cenné listnaté porosty (vrba, olše) v okolí vodních toků a k nim přilehlých mokřin. Mezi nejstabilnější oblasti také patří okolí Skalského rybníka poblíž Filipova a k němu přilehlé mokřiny s velkou druhovou bohatostí a některými vzácnými druhy rostlin, jako je např. bazanovec kytkokvětý. Velmi cenný je také porost v okolí bývalých rybníků v zaniklé vesnici Košťálov, jihozápadně od Starého Města pod Landštejnem, kde je nejvyšší námi zjištěná druhová bohatost. Zde jsme zaznamenali i výskyt další chráněné rostliny vachty trojlísté.

Za méně ekologicky stabilní považujeme rozsáhlý smrkový porost s příměsí buků, který se nachází v okolí Větrovského a Starohutského masivu, ale také v oblasti Klášterského lesa. Tato oblast je ale velmi důležitá jako sběrna vodní sítě, proto je třeba jí věnovat velkou pozornost.

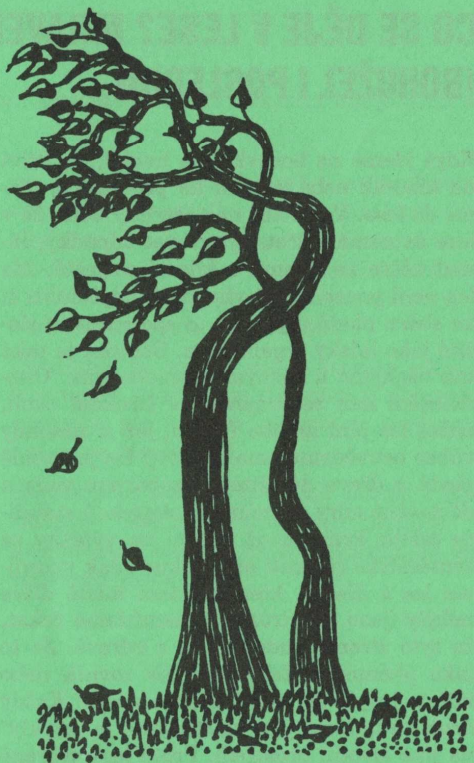
Nejméně ekologicky stabilní se nám jeví okolí potoka Pstruhovce, jižně od Starého Města pod Landštejnem, s výjimkou zbytků olšin. Další málo ekologicky stabilní

oblast se nachází východně od Artoleče. Místy ji považujeme za středně stabilní díky občasnému výskytu listnatých porostů (buk) uprostřed smrkových monokultur a olšových niv v okolí tamních vodních toků.

Pro udržení a zvýšení ekologické stability a zachování vzácných druhů navrhujeme následující opatření:

1) Přímá ochrana nalezišť zákonem chráněných druhů rostlin a jejich okolí (přesnou lokalizaci uvádíme ve sborníku).

2) Ochrana vysoce stabilních listnatých porostů, především v okolí Romavského potoka a Skalského, Návarského a Rajchářovského rybníka, ale i bývalých Košťalkovských a Artolečských rybníků; dále pak mokřin jihozápadně od Podlesí a v jižní části toku potoka Pstruhovce. Deregulace vodních toků a obnovení olšového porostu v jejich okolí podél celého toku.

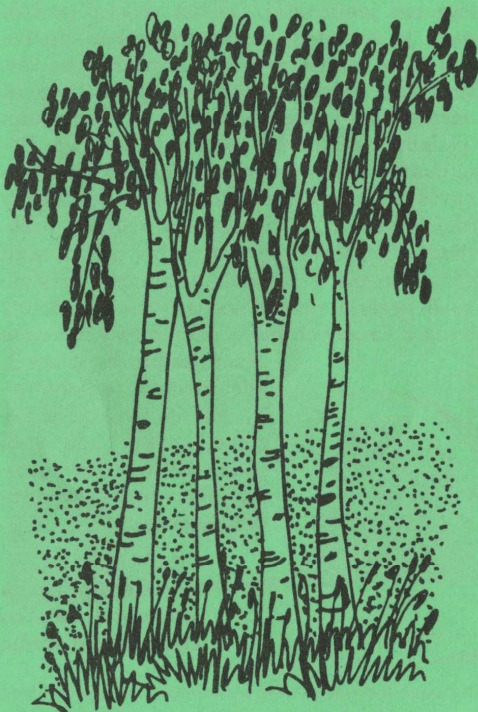

3) Ochrana stromového patra v prostoru Větrova a rozšiřování bučin, případně výsadba dalších listnatých stromů v okolí cest a mezi smrkovou monokulturou (doporučujeme zvolit javory).

4) Vytvoření co největšího počtu remízků ve vysoce zemědělsky využívané oblasti na jih od Starého Města pod Landštejnem a v okolí Artoleče. Obnovení dnes již zaniklých alejí podél cest v celé oblasti.

Sečteno a podtrženo – je na co být hrdý, ale je i co napravovat. Samozřejmě chápeme, že některá opatření jsou nákladná a dlouhodobá. Je třeba ale myslet i na vzdálenější budoucnost. A každý výstup na horu přece začíná prvním krokem.

Štěpánka Vyčítalová a red.
studentka 6. ročníku sedmiletého studia

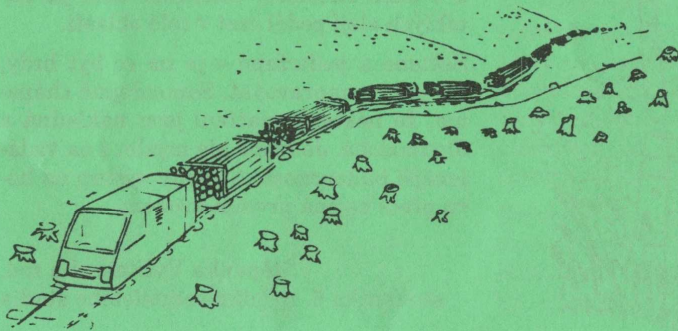
CO SE DĚJE V LESE? MRAVENEČEK TĚŽKOU KLÁDU NESE ... (BOHUŽEL I POSLEDNÍ)

Když jdeme na borůvky, na houby, na dříví na táborák nebo jen tak na procházku, jdeme do lesa. Ve školce nás všechny učili, že v lese se nemá křičet, vyhazovat odpadky, lámat větve ze stromů a kdo ví co ještě. Ale les není pouze místo vhodné k odpočinku či ke sběru plodů, nýbrž je to společenství složené jako lidský organismus. Bohužel je také tak náchylné k různým onemocněním. Onemocnění lesa se projevuje v širokém okolí, neboť les plní mnoho funkcí, jež si mnohdy vůbec neuvědomujeme. Takový les je kromě plodů a dřeva důležitou zásobárnou vody a do značné míry ovlivňuje ekologickou stabilitu celého kraje, čímž působí na výtěžky ze zemědělské činnosti atd. Pokud však vysadíme les z dřevin, které na tom místě dříve nebyly (jsou nepřírozené), nemůžeme čekat, že tyto stromy budou silné a zdravé. Je to jako přesunout Eskymáky na rovník nebo lidi z tropů do arktických oblastí. Každý druh stromů má jiné vlastnosti a je „zvyklý“ na jiné životní prostředí. Proto lesy tvořené nepřírozenými dřevinami jsou mnohem náchylnější k různým onemocněním. To je do značné míry problém smrkových monokultur, kde je jejich ohrožení umocněno tím, že velké plochy jsou tvořeny pouze smrkem. Potom může dojít k plošným úhynům lesů. Jen připomeňme docela nedávný případ kůrovců na Šumavě, kde se musely vykácat hektary lesního porostu, nebo následky napadení lesů v Krušných horách václavkou smrkovou a jejich téměř absolutní zkázu.

Proto jsme se letos v rámci botanického průzkumu zaměřili i na sledování zdravotního stavu dřevin, protože je to, jak se v poslední době stále více ukazuje, čím dál větší problém.

Při našem výzkumu jsme se zaměřili právě na sledování výskytu napadení smrků václavkou smrkovou a jejich poškození emisemi. U listnatých stromů jsme sledovali příznaky tracheomykotických onemocnění.

Po konzultaci výsledků průzkumu na Přírodovědecké fakultě UK nám vyšlo, že jedním z největších problémů sledovaného území je nedostatek vody, což je způsobeno regulací vodních toků, které vodu z krajiny odvádějí nejpřímější cestou, odstraňováním nivních ekosystémů zadržujících nejvíce vody a špatným držením vody ve smrkových monokulturách, jež tvoří většinu zalesněné plochy (obecně je známo, že listnaté lesy drží vodu lépe než jehličnaté). Dalším velkým problémem je napadení smrků václavkou smrkovou. Tato houba je velkou hrozbou pro většinu lesů ve střední Evropě, neboť proti ní neexistuje účinná obrana a mycelium (podhoubí) zůstává v půdě po mnoho let. Domníváme se, že řešením těchto problémů je navrácení původních ekosystémů do krajiny (nejen lesních) a deregulace vodních toků. Přestože celkový zdravotní stav dřevin není vážný, může v případech nečinnosti příslušných orgánů nastat scénář velmi podobný tomu z Krušných hor a pak už lesy nebudou oázou klidu, ale místem, kde nerostou ani borůvky, ani houby, kde již nezpívají ptáci, kde stojí pouze holé kmeny stromů jako varovně zvednuté ukazováky.

Ondřej Lacina
student 6. ročníku
sedmiletého studia

Z DALŠÍCH VÝZKUMŮ

V rámci expedice „Česká Kanada 1998“ dále pracovaly i dvě skupiny zabývající se historií.

První z nich se zaměřila na období od počátku dějin až do konce 18. století. V rámci práce se jí podařilo zdokumentovat a do kartotéky shrnout několik desítek převážně méně známých nebo již téměř zapomenutých památek v kraji. Zároveň připravila brožuru – průvodce po několika turisticky zajímavých trasách, která by měla pomoci zviditelnit alespoň část z toho zajímavého, co může krajina České Kanady nabídnout, a snad i přilákat další návštěvníky.

Druhá skupina se věnovala dokumentaci období první republiky, 2. světové války a poválečného období ve vašem kraji. Vycházela při tom nejen z dostupné literatu-

ry, ale i z místních kronik a autentických výpovědí pamětníků těchto událostí. Výsledkem je odborný sborník shrnující v časovém přehledu hlavní události 2. světové války v okrese, doplněný záznamem výpovědí jednotlivých pamětníků.

Doufáme, že se obě práce stanou pomůckou nejen vyučujícím dějepisu a občanské výchovy, ale i všem zájemcům o historii kraje, ve kterém žijí.

Stejně jako ostatní sborníky budou i tyto zaslány obecním úřadům, školám a knihovnám, nebo je můžete získat na adrese naší školy.

redakce

SLOVO NA ROZLOUČENOU

Slova dozněla, naše cesty se uzavřely. Takový je dnešek. Zítřek je před námi a jaký bude, záleží na nás všech.

Nechme zbytečných sporů a malicherné ješitnosti. Zahladme podezřívavost a hledejme to, co nás spojuje a ne rozděluje. Protože pokud dokážeme najít cestu jeden k druhému, bude i kraj, ve kterém žijeme, vzkvétat. Ať už to bude v Návarech, Praze nebo ve Starém Městě pod Landštejnem.

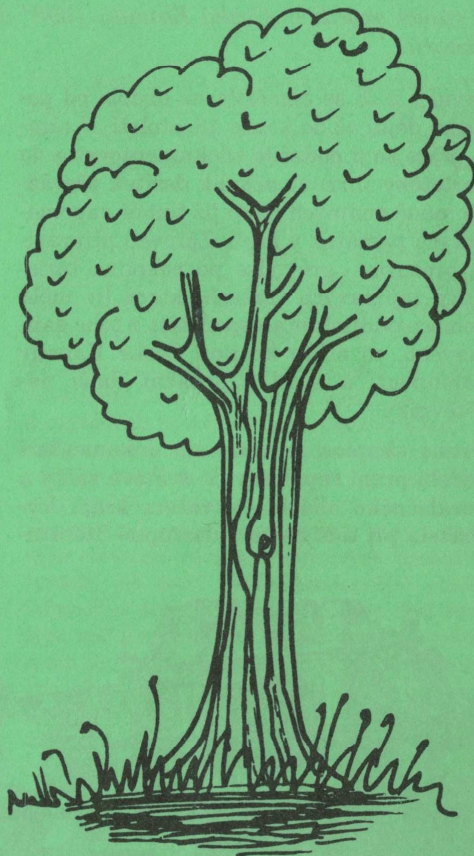
Naše práce je u konce. Tři roky jsme pátrali v kraji, který nám zatím přirostl k srdci. Tři roky jsme se snažili hledat pravdu a pomoci tam, kde to bylo v našich silách. Statisíce kroků, malých i velkých, zůstane otištěných v hlubokých hvozdech, na prašných cestách i chodnících měst. A budeme rádi, když naše práce bude k užitku ve vašich školách, úřadech, knihovnách, zájmových kroužcích nebo kdekoli jinde.

Vždyť naše země je tak malá, že není třeba lidí rozdělovat podle toho, odkud jsou. Je jedna země a jedna cesta.

Hodně štěstí, přátelé.

A na shledanou.

Mgr. František Tichý
ředitel gymnázia

ČESKÁ KANADA '98 – závěrečné výsledky studentského průzkumu krajiny

Vydalo Soukromé reálné gymnázium Přírodní škola, o.p.s.
Spořická 400, 184 00 Praha 8 – Dolní Chabry, tel.: (02) 854 45 63

Redakce: Mgr. František Tichý, Ondřej Lacina, Mgr. Anežka Koutníková
Ilustrace: František Barta, Pavlína Dvořáková, Jakub Mařík

V Praze 1. listopadu 1998, náklad: 700 výtisků.

NEPRODEJNÉ

TENTO ČASOPIS VYCHÁZÍ DÍKY PODPOŘE NADACE OPEN SOCIETY FUND